

Erfrecht. Turboverdeling. Wat is de inhoud van 'krachtens erfrecht' bij een turboverdeling (KGSW17.0018).

Vraag:

Wat is de (civielrechtelijke) uitleg van het begrip "krachtens erfrecht" in relatie tot een turboverdeling voor toepassing van de Successiewet?

Antwoord:

Al hetgeen uit de nalatenschap wordt verkregen op grond van een turboverdeling is civielrechtelijk verkregen "krachtens erfrecht". De verkrijging van de onderbedelingsvordering door de langstlevende echtgenoot wegens de verdeling van de huwelijksgemeenschap ontstaat niet krachtens erfrecht maar op grond van het huwelijksvermogensrecht. Turboverdeling is te onderscheiden van een turbo-testament. Daarbij legateert de erflater aan de langstlevende het vruchtgebruik van zijn nalatenschap, onder de last van inbreng in de nalatenschap van (de bloot-eigendom) van de eigen goederen van de langstlevende (meestal: diens huwelijkse helft).

turboverdeling Bij een zogenoemde turboverdeling worden alle goederen van de huwelijksgemeenschap toegedeeld aan de nalatenschap waartegenover de langstlevende echtgenoot een onderbedelingsvordering krijgt. Vervolgens krijgt de langstlevende echtgenoot het vruchtgebruik van de gehele nalatenschap gelegateerd. In feite zijn er twee verdelingen: de verdeling van de ontbonden huwelijksgemeenschap en de verdeling van de nalatenschap.

huwelijksgoederengemeenschap

Allereerst wordt de ontbonden huwelijksgemeenschap verdeeld. Bij een turboverdeling deelt de langstlevende echtgenoot alle goederen van de huwelijksgemeenschap toe aan de nalatenschap. De langstlevende echtgenoot wordt met deze verdeling onderbedeeld en krijgt daarom een onderbedelingsvordering ter grootte van haar aandeel in de huwelijksgemeenschap (meestal 50%). In de nalatenschap van de eerststervende zitten dus alle goederen van de huwelijksgemeenschap + een schuld aan de langstlevende echtgenoot wegens overbedeling.

nalatenschap

Pas na de verdeling van de ontbonden huwelijksgemeenschap staat de omvang van de nalatenschap vast. Vervolgens wordt de nalatenschap verdeeld. Hetgeen krachtens verdeling van de nalatenschap wordt verkregen, wordt verkregen "krachtens erfrecht". In de praktijk is het meestal zo dat de langstlevende geen erfgenaam is in de nalatenschap van haar overleden echtgenoot of slechts voor een heel klein deel (1/100ste deel of 1/1000ste deel). De langstlevende echtgenoot maakt wel gebruik van het haar toekomende vruchtgebruiklegaat. Door aanvaarding van dit vruchtgebruiklegaat krijgt de langstlevende het recht van vruchtgebruik over alle goederen van de nalatenschap, voor zover ze daartoe niet al gerechtigd is als erfgenaam. De overige erfgenamen krijgen het bloot eigendom van alle goederen van de nalatenschap. Na de verdeling bestaat het vermogen van de langstlevende echtgenoot uit de volgende vermogensbestanddelen:

vruchtgebruik over alle goederen van de nalatenschap (dat zijn alle goederen uit de ontbonden huwelijksgemeenschap, inclusief een overbedelingsschuld), een onderbedelingsvordering (ivm de verdeling van de ontbonden huwelijksgemeenschap) en soms een heel klein erfdeel. Doorgaans zien we dat de langstlevende echtgenoot de onderbedelingsvordering op de erfgenamen in de loop van de jaren kwijtscheldt. Bij het overlijden van de langstlevende echtgenoot bestaat haar vermogen dan nog slechts uit vruchtgebruikvermogen, waarvan de blooteigendom bij de kinderen zit. Bij het overlijden van de langstlevende loopt de blooteigendom van de kinderen civielrechtelijk automatisch 'vol' tot volle eigendom, waardoor er in beginsel ter zake van het overlijden van de langstlevende echtgenoot geen erfbelasting wordt geheven. De heffing van erfbelasting op grond van artikel 10 SW blijft alleen achterwege voor zover er sprake is van een verdeling overeenkomst het arrest van de Hoge Raad, BNB 1995/105.

geen turboverdeling

Turboverdeling is een naam voor een bepaalde vorm van verdeling van de ontbonden huwelijksgoederengemeenschap. Wanneer de betrokkenen geen turboverdeling afspreken, zal de ontbonden huwelijksgoederengemeenschap nog steeds moeten worden verdeeld. Daarin zijn partijen vrij. Men kan alle goederen naar de langstlevende toedelen onder een overbedelingsschuld aan de nalatenschap (het omgekeerde geval van een turboverdeling). Ook kan per goed worden bepaald wie wat krijgt: de echtelijke woning en de auto naar de langstlevende, maar het vakantiehuisje naar de kinderen gezamenlijk en de onderneming naar de oudste zoon, ect.

samenvattend

De eerste verdelingshandeling betreft de verdeling van de huwelijksgemeenschap. Bij een turboverdeling verkrijgt de langstlevende echtgenoot een onderbedelingsvordering in verband met toedeling van alle goederen van de huwelijksgemeenschap aan de nalatenschap. Deze onderbedelingsvordering ontstaat niet krachtens erfrecht maar op grond van het huwelijksvermogensrecht. Vervolgens gaat men over tot verdeling van de nalatenschap. De nalatenschap bestaat dan uit alle goederen van beide echtgenoten en een overbedelingsschuld aan de langstlevende echtgenoot. Al hetgeen de erfgenamen c.q. legataris uit de nalatenschap verkrijgen, wordt civielrechtelijk verkregen "krachtens erfrecht". In het bovenbeschreven voorbeeld verkrijgen de erfgenamen het bloot eigendom van de goederen van de nalatenschap krachtens erfrecht en de langstlevende echtgenoot verkrijgt het vruchtgebruik van de nalatenschap (en eventueel een erfdeel) krachtens erfrecht.